

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติเกษตรกร ที่ตีเหมาะสมแบบกลุ่มของเกษตรกร ที่ได้รับการส่งเสริม โดยบริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด

Factors Affecting the Perceptions on Internal Control System of Good Agricultural Practice Groups of Growers in Doi Kham Company

จิตประภัสร์ คำมะณี* นิวัฒน์ ชันโท ไตรเทพ เจริญพานิชสันติ ปันฑริกา ชุ่มวงศ์ และ
นัฐพันธ์ โปงกันทา

Jitparpat Kummanid* Niwat Khantho Traithep Jaroenpanichsanti Pantharika
Chumwong and Nuttapan Pongkantha

แผนกมาตรฐานเกษตรดอยคำ ฝ่ายนวัตกรรมเกษตร บริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด (สำนักงานใหญ่) แขวง
ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

Agriculture Standard office, Agricultural Innovation Department, Doi Kham Food Products Co., Ltd.
(Head office) Thanon Petchaburi, Ratchathewi, Bangkok 10400

* Corresponding author: jitparpat.k@doikham.co.th

(Received: 1 November 2022; Revised: 16 December 2022; Accepted: 23 December 2022)

Abstract

The objectives of this research were to study personal, economic, social characteristics and factors affecting the perceptions on internal control system of good agricultural practice groups. The sample group was 188 farmers of Doikham Co., Ltd. The data were collected by interviewing form and analyzed by percentage, mean, maximum, minimum and standard deviation. Hypothesis testing by using the correlation coefficient and multiple regression analysis. The results revealed that most farmers were male (53.72%), average age of 49.28 years and finished primary school (73.94%), the average experience of plant production was 8.21 years, the average field area was 2.08 rai, the average number of workers was 2.14 persons, the average net income was 49,326.11 bath per year, the

expense of agriculture chemicals was average 1,647.42 bath per year and most of farmers had not state of society (80.85%). The contact with agricultural extension and development officer was average 5 times/year and to participate in training of Doi Kham course was average 3 times/year. Most farmers had highest score of knowledge of good agricultural practices was (17.24±1.49). The overall score of perceptions on internal control system of good agricultural practice groups was high level (1.88±0.12) The result of the hypothesis testing found that the age ($P<0.01$), education background ($P<0.05$), experience of plant production ($P<0.01$) and knowledge of good agricultural practice ($P<0.01$) are positively correlated to the perceptions on Internal control system of good agricultural practice groups. And, the multiple regression analysis showed age ($B=0.058$) and knowledge of GAP for plant production ($B=0.834$) related to the perception on internal control system of GAP groups ($P<0.01$).

Keywords: Grower groups, agriculture extension, stepwise multiple regression analysis

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร รวมถึงเศรษฐกิจสังคม และปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ เกษตรกรของบริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด จำนวน 188 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 53.72) อายุเฉลี่ย 49.28 ปี และสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 73.94 มีประสบการณ์ปลูกเฉลี่ย 8.21 ปี ขนาดพื้นที่ปลูก 2.08 ไร่ จำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.14 คน รายได้สุทธิเฉลี่ย 49,326.11 บาทต่อปี รายจ่ายสารเคมีเกษตร เฉลี่ย 1,647.42 บาทต่อปี และส่วนใหญ่เกษตรกรไม่มีตำแหน่งสถานภาพทางสังคม (ร้อยละ 80.85) มีความถี่ในการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรเฉลี่ย 5 ครั้งต่อปี และเข้ารับอบรมเฉลี่ย 3 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่เกษตรกรมีคะแนนความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (17.24±1.49) และการรับรู้เรื่องระบบควบคุมภายในแบบกลุ่มมีค่าเฉลี่ยระดับรับรู้มาก (1.88±0.12) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ($P<0.01$) ระดับการศึกษา ($P<0.05$) ประสบการณ์การปลูก ($P<0.01$) และความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสม ($P<0.01$) สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่มเชิงบวก ($P<0.01$) ได้แก่ อายุ ($B=0.058$) และความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสม ($B=0.834$)

คำสำคัญ: กลุ่มเกษตรกร ส่งเสริมเกษตร การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

คำนำ

การปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสม (Good Agriculture Practices: GAP) เป็นแนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี และปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค รวมทั้งการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสม ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม โดยมีแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐาน 8 ข้อกำหนดหลัก อ้างอิงตาม มาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.9001-2556) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, 2541) ซึ่งกรมวิชาการเกษตร กำหนดให้เกษตรกร นิติบุคคล หรือกลุ่มเกษตรกร ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่ มาตรฐานกำหนดไว้ สามารถยื่นคำขอรับรองแหล่งผลิตได้

อนึ่ง บริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด เล็งเห็นความสำคัญด้านมาตรฐานการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสม เป็นที่สูงสุด เนื่องด้วยเป็นองค์กรที่ดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม (social business) และสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาการกินดีอยู่ดีของเกษตรกร ผู้บริโภค คู่ค้าและพนักงาน อีกทั้งยังส่งเสริมเกษตรกรให้ผลิตพืชในแต่ละพื้นที่ โดยดำเนินงานผ่านโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป (โรงงานหลวงฯ) ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป ที่ 1 (ฝาง) โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป ที่ 2 (แม่จัน) และโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป ที่ 3 (เต่างอย) เพื่อดำเนินการส่งเสริม รัชชูปพัฒนา และแปรรูปผลผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์คุณภาพระดับพรีเมียม ภายใต้ตราสัญลักษณ์ “ดอยคำ” บริษัท ดอยคำฯ ได้นำมาตรฐาน GAP มาใช้เป็นแนวทาง

การบริหารจัดการและควบคุมการดำเนินการผลิตพืช เพื่อเป็นระบบมาตรฐานเกษตรภายใน โดยประยุกต์ใช้กับเกษตรกร เพื่อส่งผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน เข้าโรงงานหลวงฯ จากการส่งเสริมเกษตรกร ให้ใช้ระบบการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสม (GAP) แบบรายเดี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้สำเร็จ เนื่องจากมีขั้นตอนปฏิบัติงานที่มากขึ้น (นฤมล และคณะ, 2565) และขาดการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น บริษัทดอยคำฯ จึงได้พัฒนากรอบมาตรฐานสำหรับ GAP จากรูปแบบการรับรองแบบเดี่ยว เป็นรูปแบบการรับรองแบบกลุ่ม ตามระบบควบคุมภายใน (Internal Control System: ICS) ซึ่งเป็นกลไกในการควบคุมดูแลให้เกษตรกรฯ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้ได้รับการรับรองระบบมาตรฐาน GAP ที่มากขึ้น และสามารถบริหารจัดการควบคุมคุณภาพการผลิตพืชได้ดีขึ้น โดยเริ่มต้นการใช้ระบบกับโรงงานหลวงฯ ทั้ง 3 แห่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 จนถึงปีปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) ซึ่งที่ผ่านมาระบบควบคุมภายในของบริษัทฯ มีปัญหาในการดำเนินงานของเกษตรกรที่ไม่สามารถปฏิบัติตามระบบได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม โดยบริษัทดอยคำฯ ในด้านพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านสภาพเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความรู้ในเรื่องการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสม และด้านการรับรู้เกี่ยวกับระบบควบคุมภายใน รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ระบบควบคุมภายใน ตามระบบ GAP แบบกลุ่ม นอกจากนี้ ต้องการรับทราบปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในเรื่องระบบควบคุมภายใน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางการพัฒนาระบบควบคุมภายใน มาตรฐานการผลิตพืช

GAP แบบกลุ่มของบริษัทต่อยกค่าฯ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการดำเนินการวิจัย คือ การรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-กันยายน พ.ศ. 2565 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมโดยบริษัทต่อยกค่าฯ และพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงงานหลวงฯ ทั้ง 3 แห่ง (โรงงานหลวงฯ ที่ 1 (ฝาง) โรงงานหลวงฯ ที่ 2 (แม่จัน) โรงงานหลวงฯ ที่ 3 (แตงฮอย)) ประชากรทั้งหมดมีจำนวน 355 คน

คำนวณหากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane, 1973) และหาสัดส่วนตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้สูตร Negtalon (นำชัย, 2531 อ้างโดย พรธิรัฐจุฑา, 2554) ได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 188 คน โดยแบ่งเป็นเกษตรกรโรงงานหลวงฯ ที่ 1 (ฝาง) จำนวน 51 คน (เกษตรกรผู้ปลูกสตอร์เบอร์รี่ 43 คน เกษตรกรผู้ปลูกมัลเบอร์รี่ 3 คน เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรส 5 คน) เกษตรกรโรงงานหลวงฯ ที่ 2 (แม่จัน) จำนวน 45 คน (เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรส 30 คน เกษตรกรผู้ปลูกมัลเบอร์รี่ 8 คน เกษตรกรผู้ปลูกฝรั่งชมพู 7 คน) และเกษตรกรโรงงานหลวงฯ ที่ 3 (แตงฮอย) จำนวน 92 คน (เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศเซอร์รี่ 8 คน เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศ 81 คน เกษตรกรผู้ปลูกมัลเบอร์รี่ 3 คน) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ในการคัดเลือกจากลำดับรายชื่อสมาชิกเกษตรกร ด้วยโปรแกรมสุ่มออนไลน์ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติ SPSS Statistics 19.0 แล้วใช้เครื่องมือสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

คำถามตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปลูก จำนวนแรงงาน ขนาดพื้นที่ปลูก รายได้สุทธิจากการส่งผลผลิตพืชส่งเสริมที่ได้รับการส่งเสริมเข้าโรงงานหลวงฯ รายจ่ายการใช้สารเคมี สถานภาพทางสังคม การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรของบริษัทต่อยกค่าฯ การเข้ารับการอบรมของบริษัทต่อยกค่าฯ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด (closed and open ended question)

คำถามตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสม (GAP) มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (close-ended question) จำนวน 18 ข้อ ให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกต้องเท่ากับ 1 คะแนน และคะแนนสำหรับข้อที่ตอบไม่ถูกต้อง 0 คะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้มาทำการแบ่งระดับ 3 ระดับ ได้แก่ มีความรู้น้อย (0-6 คะแนน) มีความรู้ปานกลาง (7-12 คะแนน) มีความรู้มาก (13-18 คะแนน) คำถามส่วนนี้มีค่าความเชื่อมั่นได้ 0.727 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (1970)

คำถามตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์การรับรู้ระบบควบคุมภายใน ตามการปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสมแบบกลุ่มของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมโดยบริษัทต่อยกค่าฯ จำนวน 17 ข้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (close-ended question) และลักษณะข้อความที่ทั้งที่เป็นประเพทเห็นด้วยคล้อยตาม (favorable statement) ข้อความบางประเพทไม่เห็นด้วยตาม (unfavorable statement) โดยให้คะแนนในข้อที่ตอบในทางที่

เข้าใจถูกต้อง เท่ากับ 2 คะแนน ให้คะแนนในข้อที่ตอบในทางที่เข้าใจกลาง ๆ เท่ากับ 1 คะแนน ให้คะแนนในข้อที่ตอบในทางไม่เข้าใจ เท่ากับ 0 คะแนน รวมคะแนนเต็มเท่ากับ 17 คะแนน โดยแบ่งช่วงคะแนนได้เป็น 3 ช่วง คือ รั้งน้อย (0-0.66 คะแนน) มีรั้งปานกลาง (0.67-1.33 คะแนน) และรั้งมาก (1.34-2.00 คะแนน) โดยคำถามส่วนนี้มีค่าความเชื่อมั่นได้ 0.782 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ Cronbach (1970)

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีต่อระบบควบคุมภายในการปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสมแบบกลุ่ม

สำหรับการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Figure 1) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ระบบควบคุมภายใน ตามการปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสมแบบกลุ่มของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม โดยบริษัทดอยคำฯ โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

Independent variables

1. Personal factors
  - 1.1 gender
  - 1.2 age
  - 1.3 education background
  - 1.4 experience of plant production
  - 1.5 participate in training of Doi Kham course
2. Economic factors
  - 2.1 Net income from agriculture production
  - 2.2 expense of Agriculture Chemicals
  - 2.3 planting areas of plant production
  - 2.4 Number of workers
3. Social factor
  - 3.1 state of society
  - 3.2 contact with agricultural extension and development officer
4. Knowledge of GAP for plant production

Dependent variables

The perceptions on internal control system of good agricultural practice groups of growers in Doi Kham Co., Ltd.,

Figure 1 List of independent and dependent variables

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรกรที่ดีเหมาะสมของเกษตรกรฯ และการรับรู้เรื่องระบบควบคุมภายในของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม โดยบริษัท ดอยคำฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.28 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 73.94 ประสบการณ์การปลูกเฉลี่ย 8.21 ปี มีขนาดพื้นที่ปลูกพืชเฉลี่ย 2.08 ไร่ จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเกษตรเฉลี่ย 2.14 คน คิดเป็นร้อยละ 91.49 โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานจ้าง ทั้งนี้มีรายได้สุทธิจากการส่งผลผลิตเข้าโรงงานหลวงฯ แต่ละแห่ง ในปี พ.ศ. 2565 เฉลี่ยอยู่ที่ 49,326.11 บาทต่อปี และมีรายจ่ายการใช้สารเคมีเกษตรเฉลี่ย 1,647.42 บาทต่อปี ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 80.85 ไม่มีตำแหน่งสถานภาพทางสังคม เกษตรกรมีการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรของบริษัท ดอยคำฯ ในปี พ.ศ. 2565 เฉลี่ย 5 ครั้งต่อปี และเข้ารับการอบรมของบริษัท ดอยคำฯ เฉลี่ย 3 ครั้งต่อปี โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรกรที่ดีเหมาะสมในระดับมาก และมีความรับรู้เรื่องระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับรับรู้มาก (Table 1)

สำหรับความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรกรที่ดีเหมาะสม สำหรับพืชที่ได้รับการส่งเสริมโดยบริษัท ดอยคำฯ ผลการวิเคราะห์ (Table 1) พบว่าเกษตรกรได้คะแนนเฉลี่ย 17.24 คะแนน จากคะแนนเต็ม 18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 95.80 ซึ่งอยู่ในระดับที่มี

ความรู้มาก ประเด็นความรู้ความเข้าใจที่เกษตรกรตอบถูกต้องมากที่สุด คือ เรื่องการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว โดยเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมโดยบริษัท ดอยคำฯ จะได้รับการอบรมเรื่องการเพาะปลูก และการปฏิบัติเกษตรกรที่ดีเหมาะสมเป็นประจำทุกปี ส่งผลให้เกษตรกรมีความรู้และนำไปปฏิบัติหน้าแปลงปลูกได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การรับรู้เรื่องระบบควบคุมภายใน ตามการปฏิบัติเกษตรกรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.52 มีความรับรู้มาก ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 1.88 คะแนน จากคะแนนเต็ม 2 คะแนน ปัจจัยที่มีผลให้เกษตรกรมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับรับรู้มาก คือ ระบบควบคุมภายในเมืองค์ประกอบเพิ่มเติมทั้งในเรื่องหลักเกณฑ์และกฎระเบียบโครงสร้างของกลุ่ม เกษตรกรจึงปฏิบัติตามและให้ความสำคัญอย่างมากกับระบบควบคุมภายใน ประเด็นที่เกษตรกรมีความรับรู้ถูกต้องมากที่สุด คือ เรื่องการรับสมัครสมาชิก ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรโดยตรงในการเข้าร่วมแบบกลุ่ม ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความรับรู้ถูกต้องน้อยที่สุดคือ กฎระเบียบภายในกลุ่ม ที่ระบุไว้ว่า ในกรณีเกษตรกรที่ถูกยกเลิก หรือต้องการยกเลิก เป็นสมาชิกเกษตรกรของบริษัทฯ จะสามารถมีสิทธิในการสมัครเข้าร่วมได้อีกครั้งหลังจากพ้นระยะเวลา 1 ปี จากการดำเนินงานที่ผ่านมา เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยถูกยกเลิกให้ออกจากการเป็นสมาชิกเกษตรกรของบริษัทฯ จึงทำให้เกษตรกรมีความรับรู้ถูกต้องน้อยที่สุดในประเด็นดังกล่าว

Table 1 Personal, economic and social factors of the perceptions on internal control system of good agricultural practice groups of growers in DoiKham Co., Ltd.

Variables	Mean	S.D.
1. Gender (1=male, 0=female)	1.46	0.50
2. Age (year)	49.28	12.04
3. Education level (year)	6.79	3.87
4. Experience of plant production (year)	8.21	8.26
5. Planting areas of plant production (rai)	2.08	1.67
6. Number of workers	2.14	1.68
7. Net Income from agriculture production (bath/year)	49,326.11	42,574.47
8. Expense of Agriculture chemicals (bath/year)	1,647.42	2,390.56
9. Sate of society (level)	1.22	0.49
10. Contact with agricultural extension and development officer (times/year)	5.55	5.00
11. Participating in DoiKham training course (times/year)	2.96	1.99
12. Knowledge of GAP for plant production (score)	17.24	1.49
13. Perceptive on internal control system of GAP Groups (score)	1.88	0.12

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ระบบควบคุมภายใน ตาม การปฏิบัติเกษตรกรที่ตีเหมาะสมแบบกลุ่มของ เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมโดยบริษัทดอยคำฯ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน (Pearson) ระหว่างตัวแปรอิสระกับการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติเกษตรกรที่ตี เหมาะสมแบบกลุ่ม ตามการกำหนดปัจจัยที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- X_2 = อายุ
- X_3 = ระดับการศึกษา
- X_4 = ประสบการณ์การปลูก
- X_5 = จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเกษตร
- X_6 = รายได้สุทธิจากการส่งผลิตพืชส่งเสริม ที่ได้รับการส่งเสริมเข้าโรงงานหลวงฯ
- X_7 = รายจ่ายการใช้สารเคมี
- X_8 = ขนาดพื้นที่ปลูก
- X_9 = สถานภาพทางสังคม
- X_{10} = การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนา เกษตรกรของบริษัทดอยคำฯ
- X_{11} = การอบรมของบริษัทดอยคำฯ
- X_{12} = ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติเกษตรกรที่ดี เหมาะสม

Y = การรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติ เกษตรกรที่ตีเหมาะสมแบบกลุ่มของเกษตรกร ที่ได้รับการส่งเสริม โดยบริษัทดอยคำฯ

a = ค่าคงที่ (constant)

X_1 = เพศ

ผลการวิเคราะห์ (Table 2) พบว่า ส่วนใหญ่ ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับต่ำ (-0.260) ถึงปานกลาง (0.476) มีค่าตามเกณฑ์วัดระดับสหสัมพันธ์ ซึ่งไม่เกิดความสัมพันธ์เชิงเส้นพหุ (multicollinearity) และไม่มีค่าใกล้เคียง 1 หรือ 0.7 (สุชาติ, 2545) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติเกษตรกรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา

ประสบการณ์การปลูก และความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรกรที่ดีเหมาะสม

สำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เป็นการวิเคราะห์แบบนำเข้าทุกตัวแปร (enter method) ที่หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้สมการ ดังนี้

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + b_7X_7 + b_8X_8 + b_9X_9 + b_{10}X_{10} + b_{11}X_{11} + b_{12}X_{12}$$

Table 2 Pearson's Correlations between independent variables with the perceptions on internal control system of good agricultural practice groups of growers in DoiKham Co., Ltd.

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	Y
X ₁	1.000	-.260**	-0.033	0.055	-0.076	-.162*	.234**	-0.090	-0.141	-0.136	-0.109	-0.049	0.041
X ₂		1.000	-0.026	.223**	0.028	0.008	-0.044	0.070	0.091	0.132	0.003	.306**	.330**
X ₃			1.000	-0.134	0.119	0.105	0.118	-0.086	0.049	-0.032	-0.094	0.097	.150*
X ₄				1.000	-0.112	-0.043	.151*	0.008	0.025	-0.134	-0.045	0.142	.215**
X ₅					1.000	.172*	.147*	0.046	0.099	0.035	-0.034	0.051	0.092
X ₆						1.000	0.103	.311**	0.009	0.112	0.055	-0.048	0.033
X ₇							1.000	0.032	-0.018	-.227**	-.172*	0.084	0.109
X ₈								1.000	.156*	.151*	-0.025	0.096	0.050
X ₉									1.000	-0.003	0.050	0.036	0.016
X ₁₀										1.000	.185*	0.083	0.032
X ₁₁											1.000	-.211**	-.147*
X ₁₂												1.000	.476**
Y													1.000

Remarks: * and ** show significant correlation at 0.05 and 0.01 level, respectively, bold numbers show significantly positive correlation

Table 3 Regression coefficients of independent variables related to perception on internal control system of GAP groups

Variables	B	SE ^b	Beta	t	Sig.
Constant	0.831	0.184		4.510	0.000*
Age (X ₂)	0.058	0.019	0.218	3.097	0.002*
Knowledge of GAP (X ₁₂)	0.834	0.155	0.370	5.383	0.000*
r = 0.561	R² = 0.314	SEE_{est} = 0.15969	F = 6.686	sig. of F = 0.000	

Remarks: * significant at the 0.01 level., B and SE^b presents unstandardized coefficients their standard error, Beta presents standardized coefficients

จาก Table 3 ผลการวิเคราะห์การนำตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปร เข้าสมการพหุคูณพบว่า ปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) ต่อการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่มของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมโดยบริษัทออยค๊าา ได้แก่ อายุ และความรู้ในเรื่องการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสม โดยค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.314 หรือคิดเป็นร้อยละ 31.40 และเมื่อนำไปพยากรณ์คะแนนความรู้เรื่องระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่ม จะมีความคลาดเคลื่อนประมาณ 0.15969 สมการถดถอยพหุสามารถเขียน ได้ดังนี้

$$Y = a + b_2X_2 + b_{12}X_{12} \text{ หรือ } Y = 0.831 + 0.058(\text{อายุ}) + 0.834(\text{ความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสม})$$

จากสมการด้านบน สามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรมีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้คะแนนการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่ม เพิ่มขึ้น 0.058 คะแนน

ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับจำนวนการผ่านการปฏิบัติงานในระบบควบคุมภายในที่มากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้เกิดความเชี่ยวชาญและการรับรู้ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับกรณีศึกษา (2549) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม ที่ส่งผลให้การปฏิบัติของเกษตรกรถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้ หากเกษตรกรมีคะแนนความรู้เรื่องการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสมเพิ่มขึ้น 1 คะแนน คาดว่าจะทำให้คะแนนการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่ม เพิ่มขึ้น 0.834 คะแนน เนื่องจากการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเหมาะสม เป็นสิ่งที่เกษตรกรแต่ละคนสามารถปฏิบัติได้ดีและเข้าใจในกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติมาโดยตลอด ดังนั้น การปฏิบัติในรูปแบบของระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติเกษตรที่ดีเหมาะสมแบบกลุ่ม ซึ่งมีกฎเกณฑ์ ข้อบังคับในเชิงปฏิบัติเช่นเดียวกัน จึงทำให้เกษตรกรสามารถเข้าใจและรับรู้ได้เป็นอย่างดี

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติเกษตรกรที่ตี เหมาะสมแบบกลุ่มของเกษตรกรที่ได้รับการ ส่งเสริมโดยบริษัททอยค้ำ

ปัญหาที่เกษตรกรพบมากที่สุด คือ เรื่องการ
จดสมุดบันทึกเกษตรกร (ร้อยละ 5.32) เกษตรกร
บางคนยังขาดความเข้าใจ และไม่มีเวลาในการ
จดบันทึก ปัญหาที่พบบรองลงมา คือ พบโรค และ
แมลงเข้าทำลายพืชในแปลงปลูก (ร้อยละ 4.79)
และปัญหาด้านพื้นที่ปลูกของเกษตรกรที่ไม่มี
เอกสารสิทธิ์ที่ดิน (ร้อยละ 2.66) ทำให้แปลงปลูกพืช
ของเกษตรกรไม่สามารถขอรับรองมาตรฐานการ
ปฏิบัติเกษตรกรที่ตีเหมาะสมได้

ข้อเสนอแนะจากเกษตรกรที่ต้องการความ
ช่วยเหลือ คือ ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาเกษตร
ลงพื้นที่ตรวจสอบสมาชิกเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ
(ร้อยละ 11.70) เพื่อแนะนำการใช้ปุ๋ยและสารเคมี
เกษตรกรที่เหมาะสมเมื่อพบการเข้าทำลายของโรค
และแมลงศัตรูพืชในแต่ละระยะการเจริญเติบโต
ของพืช ข้อเสนอแนะรองลงมา คือ ต้องการให้
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรช่วยดำเนินการ
ประสานงานขอเอกสารสิทธิ์ที่ดินกับเจ้าหน้าที่
ผู้เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 3.72) เพื่อให้แปลงปลูกพืชของ
เกษตรกรสามารถขอการรับรองมาตรฐานการ
ปฏิบัติเกษตรกรที่ตีเหมาะสมได้ทุกแปลง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ระบบ
ควบคุมภายใน ตามการปฏิบัติเกษตรกรที่ตีเหมาะสม
แบบกลุ่มของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมโดย
บริษัททอยค้ำ พบว่า อายุและความรู้เรื่องการ
ปฏิบัติเกษตรกรที่ตีเหมาะสม มีความสัมพันธ์เชิงบวก
กับการรับรู้ระบบควบคุมภายในตามการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ตีเหมาะสมแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น การจัดอบรมความรู้
เรื่องการปฏิบัติเกษตรกรที่ตีเหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญ
ที่จะต้องจัดอบรมให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกร
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบควบคุมภายใน
ตามการปฏิบัติเกษตรกรที่ตีเหมาะสมแบบกลุ่มมากขึ้น
อีกทั้งควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีอายุมาก
และความรู้ความเชี่ยวชาญมากอยู่แล้ว ได้มีการ
ทบทวนความรู้ให้เพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี รวมถึง
เกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีอายุน้อยควรได้รับการอบรม
ร่วมด้วย ซึ่งจะส่งผลให้มีความรู้เรื่องระบบ
ควบคุมภายในตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ตี
เหมาะสมแบบกลุ่มที่ดีได้

จากปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ
เกษตรกรที่ตีเหมาะสม พบว่า เกษตรกรต้องการให้
เจ้าหน้าที่แนะนำการจดสมุดบันทึกเกษตรกร และ
วิธีการเขียนที่ถูกต้อง รวมถึงให้คำแนะนำวิธีการ
ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชตามความรู้เรื่อง
การปฏิบัติเกษตรกรที่ตีเหมาะสม ดังนั้น เจ้าหน้าที่
ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรของบริษัททอยค้ำ
โรงงานหลวงฯ ทั้ง 3 แห่ง จึงจำเป็นต้องเพิ่มความถี่
ในการตรวจเยี่ยมเกษตรกรเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ
สอบถามปัญหา และคอยติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ
เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความ
ช่วยเหลือจากแผนกส่งเสริมและพัฒนาเกษตร และ
บุคลากรภายในโรงงานหลวงฯ ทั้ง 3 แห่งของบริษัท
ทอยค้ำ และขอขอบคุณเกษตรกรที่ได้รับการ
ส่งเสริมการผลิตพืช โดยบริษัททอยค้ำ ทุกท่าน
ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณเจ้าของบทความ
วิชาการวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งสืบค้นข้อมูล

ต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้ในเอกสารอ้างอิงทุกท่าน ที่ได้ให้ศึกษาและนำมาอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กรรณิกา ศรีลัย. 2549. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของผู้ปลูกส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร, คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นฤมล คำดี บุศรา ลิ้มนิรันดรกุล รุจ ศิริสัญลักษณ์ และพรสิริ สืบพงษ์สังข์. 2565. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกสตรอว์เบอร์รี่คุณภาพ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารเกษตร 38(2): 101-108.

นำชัย ทนุผล. 2531. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เชียงใหม่.

พรธีรรัฐ พจนสุนทร. 2554. ความต้องการความรู้ในการเลือกและการใช้สารเคมีเกษตร ของเกษตรกรผู้ปลูกส้ม อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร 28(3): 39-46.

มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9001. 2556. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR FOOD CROP. แหล่งข้อมูล https://www.acfs.go.th/standard/download/GAP_food%20crop.pdf/ (3 ตุลาคม 2565).

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545. การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล. เฟื่องฟ้าพรินติ้ง, กรุงเทพฯ.

เอกราช บุญล้อมรักษ์. 2557. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสมของผู้ปลูกกาแฟในตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร), คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Cronbach, L. J. 1970. Essentials of Psychological Testing. 3rd Editon. Harper & Row Publisher, New York.

Yamane, T. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Editon. Harper & Row Publisher, New York.